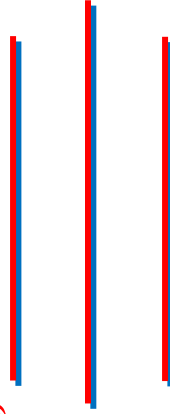

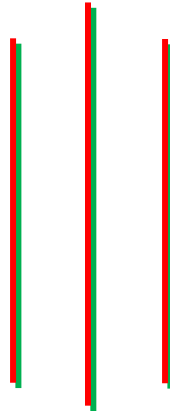

“आठवीस नगरको समुन्नतिका आधार, शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि, पर्यटन र पूर्वाधार”

आठवीस नगरपालिका, दैलेख

सातौ नगर सभामा प्रस्तुत

नीति, कार्यक्रम तथा बजेट

२०७७/०३/१०

नगरसभाका अध्यक्षज्यू,
नगरपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतज्यू,
नगरसभाका सदस्यज्यूहरु,
विभिन्न राजनीतिक दलका प्रमुख एवं प्रतिनिधीज्यूहरु,
नगर उद्योग वाणिज्यसंघको अध्यक्षज्यू,
नगरपालिकाका कर्मचारी एवं उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरु

यस नगरपालिकाको सातौं नगरसभामा आफ्नो व्यस्तताका बावजुत अमूल्य समय प्रदान गर्दै हाम्रो निमन्त्रणालाई स्वीकार गरी पाल्नुहुने अतिथि लगायत सम्पूर्ण महानुभावहरुमा म सर्वप्रथम आठवीस नगरपालिका तथा मेरो व्यक्तिगत तर्फबाट हार्दिक स्वागत एवं कृतज्ञता व्यक्त गर्दछु ।

आज हामी यस एतिहासिक आठवीस नगरपालिकाको सुनौलो भविष्य सहितको सातौं आठवीस नगर सभाको बैठक संचालन गर्न गइरहेकाछौं । नगरपालिकाको यस गरिमामय बैठकमा बार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेट प्रस्तुत गर्न पाउदा म अत्यन्तै गौरवान्वित भएको छु । यस एतिहासिक क्षणमा प्रजातन्त्र प्राप्ति, संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र स्थापना तथा नया नेपाल निर्माणको क्रममा आफ्नो अमूल्य जीवनको आहुति दिन हुने ज्ञात अज्ञात सहिदहरु प्रति भावपूर्ण श्रद्धान्जली अर्पण गर्दछु ।

कोरोना भाइरस (कोभिड-१९) महामारीका कारण विश्वकै मानव जाती माथी उत्पन्न भएको ठुलो संकटमा महामारी विरुद्ध लड्न मौजुदा स्वास्थ्य सेवाहरु र सुविधाहरु अप्रार्याप्त देखिएका छन । यस महामारीबाट लाखौं मानिसको ज्यान गइसहको छ । अरु लाखौं संक्रमित छन । यस महामारीबाट संक्रमित भइ नेपाल र बिदेशी मुलुकमा ज्यान गुमाउनु हुने नेपाली तथा अन्य मित्र राष्ट्रका नागरिकहरुका शोकाकुल परिवारजन प्रति गहिरो समबेदना व्यक्त गर्दछौं । उपचाररत सम्पूर्ण दिदिबहिनी तथा दाजुभाईहरुको शीघ्र स्वास्थ्यलाभको कामना गर्दछौं ।

कोभिड -१९ ले अर्थ व्यवस्था माथि गम्भीर धक्का पुर्याएको छ । पर्यटन तथा आवागमन अवरुद्ध छ । उद्यम व्यवसाय बन्द छन । उत्पादन र वितरण प्रणाली गम्भीर रुपमा प्रभावित भएको छ । लाखौंको रोजगारी गुमेको छ । दिगो विकासको लक्ष प्राप्तिमा ठुलो व्यवधान खडा भएको छ ।

आज सारा विश्व यस साझा तर अदृश्य दुश्मनका विरुद्ध कठिन युद्ध लडिरहेको छ । मानव जातिले जित्नै पर्ने यो युद्ध कहिले र कसरी समाप्त होला भन्ने भय, चिन्ता र अन्यौल व्याप्त छ । यति बेला समुदाय बीच एक्यबद्धता,सहकार्य, आत्मविश्वास र आशावादी सोचको ठुलो खाँचो छ ।

यस महामारीबाट हुने आर्थिक क्षतिको पूर्ति त आगामी दिनमा हुन सक्छ, प्रविधिको अन्वेषण गर्दै जान सकिन्छ । समाज फेरी समृद्ध बन्न सक्छ तर गुमेको अमूल्य जीवनको पुनः प्राप्ति र क्षतिपूर्ति हुन सक्दैन

। त्यसै गरी मानवीय पुँजी, दक्षता, विज्ञता र विचारको क्षेति पनि अपुरणिय छ । त्यसैले यतिखेर मानिसको जीवन रक्षा र मानवजातिको संरक्षण गर्नु सर्वोच्च कर्तव्य हुन आएको छ ।

जोखिमपूर्ण परिस्थितिमा अग्रपंतिमा रहेर सेवा गर्ने चिकित्सक,स्वास्थ्यकर्मि, सुरक्षाकर्मि,सरसफाईकर्मि, पत्रकार एम्बुलेन्स चालकहरु लगायत सम्पूर्ण राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरुको उच्च प्रसंशा गर्दछौ । अत्यावश्यक बस्तुको आपूर्ति सहज बनाउन योगदान गर्ने सबै व्यक्ति तथा संघसस्थालाई धन्यवाद दिन चाहन्छौ । कोभिड-१९ संक्रमण रोकथाम र नियन्त्रणका लागी स्थानीय सरकारले चालेका कदममा पूर्ण साथ दिई सहयोग गर्नु भएकोमा सम्पूर्ण दिदिवहिनी तथा दाजुभाई प्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछौ ।

आदरणीय नगरसभाका सभाध्यक्षज्यू एवं उपस्थित महानुभावहरु

आठवीस नगरपालिका स्थापना भएको दिन देखी आजका मिति सम्म आइपुग्दा विभिन्न खालका आरोह अवरोहहरु पार गर्दै नगरपालिकाको सुन्दर भविष्य निर्माणमा हामी निरन्तर लागि रहेका छौ । " आठवीस नगरको समुन्नतिका आधार शिक्षा, स्वास्थ्य कृषि,पर्यटन र पुर्वाधार" भन्ने मुल मर्मलाई आत्मसाथ गर्दै एक कदम अगाडी बढिरहेका छौ । नगरपालिकाको सर्वाङ्गीण विकासका लागि आवश्यक पर्ने नीति नियम तथा कार्यविधीहरु निर्माण गर्दै कार्यन्वयन गरिरेहेका छौ । नगरपालिकालाई सुबिधा सम्पन्न, व्यवस्थित, समुन्नत र सुन्दररूपमा बिकास गर्न र सोही अनुसार आवश्यक पूर्वाधार तयार गरी नगरको बिकास गर्ने चुनौती हाम्रो बीच रहेको छ । सबैको सहयोग र समन्वय बाट मात्र हामीले परिकल्पना गरेको जस्तो नगरको रूपमा यसलाई बिकास गर्नका लागी सबैलाई जानकारी एवं ध्यानाकर्षणकालागी आठवीस नगरपालिकाको विद्यमान अवस्थाको सम्बन्धमा प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

आठवीस नगरवासी दिदिवहिनी तथा दाजुभाईहरु यहाँहरुको चाहना आकांक्षा वास्तविक आवश्यकतालाई सम्बोधन गर्न हामीलाई उपलब्ध श्रोत र साधनको महत्तम उपयोग गर्दै यस क्षेत्रको सर्वाङ्गीण विकासमा नगरपालिका सदा प्रतिबद्ध रहेको छ । यस अभियानमा विकासका आवश्यकता पूर्ति गर्न हामिले संघीय सरकार,प्रादेशिक सरकार, नीजि क्षेत्र, सहकारी क्षेत्र, नागरिक समाज, गैर सरकारी संघ सस्था तथा निकायसंग आवश्यक सहकार्य सहलगानी र सहकारीको मुल्यमान्यतालाई आत्मसाथ गर्दै अगाडी बढीरहेको छ ।

सवल पक्षहरु

यो नगरपालिका दैलेखको एउटा यस्तो नगरपालिका हो, जो हिमाली क्षेत्र देखी तराई सम्मको हावापनी उपलब्ध रहेको छ । नगरपालिकामा थुप्रै खेतियोग्य भुमी रहेको छ । यो नगरपालिका भएर बगिरहेको कर्णाली नदी रारातालको प्रवेश मार्ग रहनुका साथै अनुकुल हावापानी जैबिक विविधता र हरियाली समेतलाई यस नगरपालिकाको सवल पक्षका रूपमा लिन सकिन्छ । नेपाल सरकारले कार्यान्वयनमा

ल्याएको नयाँ शहर आयोजना समेत यस नगरपालिका क्षेत्रमा रहेकोले यस लाई सवल पक्षको रूपमा लिइएको छ ।

सुधार गर्नु पर्ने पक्ष

विस्तारित शहरी क्षेत्रको गुरुयोजना निर्माण, ढल निकास, अव्यवस्थित शहरीकरण, बिधुतको पहुँचको अभाव, अव्यवस्थित र बिग्रेको कर्णाली राजमार्ग, गरिवी निवारण, उत्पादन बृद्धि, रोजगारीको उपलब्धतालाई नगरपालिकाले सुधार गर्नु पर्ने पक्षको रूपमा लिएको छ ।

अवसर

हाम्रो नगरपालिका क्षेत्र भएर बगिरहेको कर्णाली नदी, कर्णाली राजमार्ग, नया शहर आयोजना , पहाड र तराई मिश्रीत भुभाग, पूर्वपश्चिम लोकमार्ग, समतल तुल्य जिउलाका फाटहरू घना बनजंगल एव हरियाली क्षेत्र, जैविक बिबिधता, धार्मिक तथा पुरातात्विक सम्पदा, स्थानीय जातजातिको लोक कला सस्कृती र मानव श्रोतलाई यस नगरपालिकाको अवसरका रूपमा लिन सकिन्छ ।

चुनौतीहरू

सवल पक्ष र सुधार गर्नु पर्ने पक्षहरू संगै हामीले सामना गर्नु पर्ने चुनौतिहरूको बारेमा उल्लेख गर्न चाहन्छु ।

- १ नगरपालिकाको कार्यचाप बृद्धि भए संगै आवश्यक जनशक्ति तथा स्रोत साधनको उपलब्धता नहुनु ।
- २ पूर्वाधार बिकासका लागी आवश्यक श्रोत र साधनको अभाव हुनु ।
- ३ अव्यवस्थित बसोवास, खानेपानीको उचित प्रबन्ध हुन नसक्नु र अव्यवस्थित ढल निकास ।
- ४ नगरपालिकाको सेवा प्रवाह प्रकृयालाई गुणस्तरिय र प्रबिधिमैती बनाउनु
- ५ जनशक्ति ब्यबस्थापन गर्न
- ६ कोभिड-१९ तथा कोरोना भाइरसको नियन्तण तथा रोकथाम
- ७ जनतालाइ भोकमरी बाट बचाउनु, उत्पादन बृद्धि गर्नु र रोजगारी उपलब्ध गराउनु
- ८ हालको विषम परिस्थितीमा बिकास निर्माणका कामहरू संचालन गर्न ।
- ९ समाजमा ब्याप्त सामाजिक कुरितिहरू जातिय विभेद, छाउपडी, लैङ्गिक हिंसा र वालविवाह न्यूनिकरण गर्ने ।

आदरणीय सभाध्यक्ष एवं सभा सदस्यज्यूहरू

संविधानले दिएको अधिकार अनुसार जनताको सबै भन्दा नजिकको सरकारको हैसियतले जनताका असिमित आवश्यकता र आकांक्षाहरूलाई सम्बोधन गरी अघि बढ्नु पर्ने हुन्छ भने अर्को तर्फ हामी संग सिमित श्रोत र साधनहरू उपलब्ध रहेका छन ।

अहिले हामी कोरोना भाइरसको संक्रमण रोकथामका लागि लागि रहेका छौं । यस विषम परिस्थितिमा यस नगरपालिकाको नीति कार्यक्रम तथा बजेट यस गरिमामय सभामा प्रस्तुत गरि रहदा थप जिम्मेवारी बोधको अनुभूती भएको छ । हामी संग उपलब्ध सिमित श्रोत र साधनबाट यस किसिमको महा बिपत्तीको सामना गर्नु हाम्रा लागि चुनौतीपूर्ण कार्य भएको छ । जनताको जिउ ज्यान जोगाउनु नै नगरपालिकाको कर्तव्य भएको हुदा सर्वप्रथम रोग छुटाउने अनि भोकमरी मेटाउने भन्ने उदेश्यका साथ यो नीति कार्यक्रम तथा बजेट प्रस्तुत गर्दै छु ।

हाम्रो नगरपालिकामा शिक्षा, कृषि, पर्यटन, पशुपालन , उद्योग र ब्यापारको प्रचुर सम्भावना रहेको भएता पनि यसको समुचित उपयोग गरी नगरपालिकालाई समृद्ध नगरपालिका बनाउने सन्दर्भमा हामीले सोचे जस्तो उपलब्धी हासिल भने गर्न सकिरहेका छैनौं । नगरबासीहरुले अझै पनि नगरपालिकाको पूर्ण अनुभूति गर्न नसकिरहेको अवस्थामा नगर कार्यपालिकाको सिंगो टिम यसलाइ सम्बोधन गर्न निरन्तर लागि परेको छ ।

आदरणीय सभाध्यक्ष महोदय

अव म आठवीस नगरपालिकाबाट आर्थिक वर्ष २०७६/७७ मा भए गरेका कार्यहरुको समिक्षा प्रस्तुत गर्दछु ।

१. आवश्यक नीतिगत र सस्थागत क्षमताको बिकास गर्दै जनताको आधारभुत आवश्यकताहरु परिपूर्ती गर्न र नगरको बिकास कार्यमा आठवीस नगरपालिका सदैव लागि रहेको छ ।

२. कोभिड-१९ को महामारीबाट सिर्जित अवस्थाका कारण चालु आर्थिक वर्षको बजेट तथा कार्यक्रममा अपेक्षितरूपमा कार्यान्वयन गर्न नसकिएको हामी सबैलाइ बिदितै छ ।

३. आठवीस नगरपालिकाका बासिन्दाहरुको जीवन रक्षाका लागि महामारीको रूपमा देखिएको कोभिड-१९ बिरुद्ध नगरपालिका यसको नियन्त्रण, रोकथाम र उपचारको लागि प्रभावकारी रूपमा अगाडी बढाइ रहेको छ ।

४. कोभिड-१९ को रोकथाम तथा नियन्त्रणका क्रममा नगरपालिकाले १२१४ जनालाइ १४ दिन अनिवार्य क्वारेन्टाइनमा राखी घर पठाइएको छ । हाल सम्ममा ३५० जना क्वारेन्टाइनमा बसि रहेका छन् । त्यसै गरी २१ जना संक्रमित उपचारको क्रममा आइसोलेसनमा बसिरहेका छन् ।

५. नगरपालिकाले कोरोना संक्रमण रोकनका लागि लकडाउनको प्रभावकारी कार्यान्वयन गराउने, जनचेतना फैलाउने क्वारेन्टाइन र आइसोलेसन व्यवस्थित गर्ने कार्यमा कृयशिल रहेको छ ।

६. आठवीस नगरपालिका अन्तरगत चालु आवका लागि प्रस्तावित आन्तरीक आय अन्तरगत रु ५० लाख वित्तिय समानिकरण तर्फ रु १० करोड ३५ लाख सशर्त अनुदान तर्फ रु १६ करोड ९३ लाख २३ हजार र राजस्व बाडफाड बाट रु ९ करोड १२ लाख प्रदेश सरकारबाट राजस्व बाडफाड रु १

करोड ०३ लाख ७ हजार र समानिकरण अनुदान गरी रु १ करोड ३ लाख १६ हजार र अन्य अनुदान रु २ करोड १५ लाख प्रस्ताव गरीएकोमा चालु आवको जेठ मसान्त सम्ममा आन्तरीक आय तर्फ रु १७ लाख ०८ हजार ८१०।३० मात्र असुली भएको छ ।

७.चालु तर्फ विनियोजन गरिएको रु २६ करोड ०६ लाख २३ हजार मध्य चालु आवको जेठ मसान्त सम्म रु १६ करोड ३७ लाख ९७ हजार ३७०. अर्थात ६२.८४ प्रतिशत खर्च भएको देखिन्छ । भने पूजिगत तर्फ विनियोजित रु २१ करोड ६२ लाख ५३ हजार मध्य जेठ मसान्त सम्म रु २ करोड ३९ लाख ३६ हजार ७९० अर्थात ११.०६ प्रतिशत खर्च भएको छ । आवको अन्त्य सम्ममा ७० प्रतिशत बित्तिय प्रगति तथा ५५ प्रतिशत बढी भौतिक प्रगति हुने अनुमान गरिएको छ ।

८. कोभिड -१९ बाट सिर्जित अवस्थाका कारण प्रभावित चालु आवका योजनाहरुलाई आगामी आर्थिक वर्षमा समेत निरन्तरता दिइएको छ ।

९. स्वीकृत योजना तथा कार्यक्रम मध्य जेठ मसान्त सम्म ट्रायाक खोल्ने १८.३५ किमी, सडक मर्मत कार्य १.१, तला थप ४, विद्यालय भवन २० वटा, वडा कार्यालय ४, सौचालय ७ वटा, अन्य भवन ४, सिचाई कुलो निर्माण २१६७ मिटर, पाइप सिचाइ ४६०० मिटर, खानेपानीका धारा निर्माण ६० वटा, विद्यालय भवनको फिल्ड निर्माण तथा घेरावार १० वटा, तटबन्धन १०५ मिटर र घरजग्गा नक्सापासका लागी जनशक्ति लगायत सम्पूर्ण तयारी पुरा भएको छ ।

१०. आठबीस नगरपालिका नगर शिक्षा समितिद्वारा नगर शिक्षा योजना तयार पारी शिक्षाको गुणस्तरमा सुधारका लागि कार्यक्रमहरु संचालन भैरहेको छ । विद्यालयका प्रधानाध्यापक सँग मासिक रुपमा नियमित बैठक बस्ने व्यवस्था मिलाईएको विद्यालय स्तरीय अतिरिक्त क्रियाकलामहरु संचालन गरिएको नमुना विद्यालयहरुका लागि शैक्षिक सामग्रीहरु वितरण गरिएको छ । नगरबाट बाहिर हुने खेलकुद प्रतियोगितामा सहभागी टोलीहरु पठाईएको छ । विभिन्न वडाहरुमा विभिन्न खेलकुत क्रियाकलापहरु गरिएको छ । ३ वटा विद्यालयहरु स्तरोन्नती गरिएको विद्यालयहरुको भौतिक पुर्वाधारमा सहयोग भएको अवस्था छ ।

आदरणीय सभाध्यक्षजू एवं उपस्थित महानुभावहरु

अव म आगामी आ व २०७७।०७८ का लागि आठबीस नगर कार्यपालिकाद्वारा नगर सभामा स्वीकृतका लागि पेश गरेको निति कार्यक्रम तथा बजेट प्रस्तुत गर्दछु ।

"शिक्षा,स्वास्थ्य,कृषि,पर्यटन र पुर्वाधार, आठबीस नगरको समुन्तिका आधार" भन्ने सोचका साथअघि बढि आठबीस नगर लाई सम्बृद्ध र सम्पन्न नगरपालिकाको रुपमा निर्माण गर्ने लक्ष्य लिइएको छ ।

आदरणीय सभाध्यक्षजू

यस गरिमामय सभा समक्ष आगामी आ व २०७७।७८ मा संचालन गरिने कार्यक्रमहरूको तर्जुमा गर्दा अवलम्बन गरिएका प्रमुख आधारहरूलाई यहाँ प्रस्तुत गर्दछु ।

१. नेपालको संविधान र कानूनहरू, नेपालको पन्ध्रौँ योजना, दिगो विकासका लक्ष्यहरूलाई आधार मान्दै यस नगरपालिकाको वार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमाका लागि निम्न विधि अवलम्बन गरिएको छ ।

२. प्रत्येक वडाका लागि वडास्तरमा संचालन गर्न सकिने योजना तर्जुमा गरी पठाउन वडालाई बजेट सिमा तथा मार्गदर्शन प्रदान गरिएको छ ।

३. योजना तथा कार्यक्रम छनोट गर्दा आगामि आर्थिक वर्षलाई उत्पादन तथा रोजगार बर्षका रूपमा विकास गर्ने निति रहेकोले वडाबाट पठाउने योजना तथा कार्यक्रम कृषिजन्य उत्पादन बृद्धि गर्ने योजना छनोट गरि पठाउने व्यवस्था मिलाइएकोछ ।

४. वडा समिति लगायत विभिन्न सरोकारवाला व्यक्ति तथा निकायसंग नगरपालिकाले अवलम्बन गरेको निति तथा कार्यक्रमको बारेमा सुझाव लिएको छ ।

५. कोभिड १९ को रोकथाम नियन्त्रण प्रतिकार्य र उपचारको समेतको प्रभावकारी रूपमा व्यवस्थापन हुने गरी योजना तथा कार्यक्रमहरू छनोट गरिएको छ ।

६. योजना छनोट गर्दा चालु आर्थिक बर्षमा सम्पन्न हुन नसक्ने योजनाहरूलाई आगामी आर्थिक बर्षमा समेत निरन्तरता दिने नीति अवलम्बन गरिएको छ ।

बजेटका उद्देश्यहरू:

आदरणीय सभाध्यक्षज्यु एवं उपस्थित महानुभावहरू

आर्थिक वर्ष २०७७।०७८ का बजेटका उद्देश्यहरू यस प्रकार उल्लेख गरेको छु ।

१ हाल माहामारीको रूपमा फैलिएको कोरोना रोग संक्रमण रोकथाम नियन्त्रण प्रतिकार्य र उपचारलाई प्रभावकारी बनाउने ।

२ कोभिड १९ को कारण उत्पन्न परिस्थितिबाट हुनसक्ने भोकमरीबाट जोगाउने ।

३ कोभिड १९ को कारण रोजगार गुमाएका विशेषगरी भारत र तेस्रोमुलुकमा रोजगारीका लागि निर्भर रहेका व्यक्तिहरूको सिप र श्रमको उपयोग गरी रोजगार सृजना गर्ने ।

४ कृषि तथा पुशपालन पेशालाई व्यवसायिक रोजगारमुलक बनाउने ।

५ आधारभुत स्वास्थ्य सेवाको गुणस्तरमा बृद्धि र सुलभता ल्याउने ।

६ पुर्वाधारहरूको विकास र विस्तारबाट जनताको जिवनयापनमा सहजता ल्याउने ।

७ स्वच्छ खानेपानी र सरसफाईको पहुँचमा बृद्धि गर्ने ।

८ नगरको शैक्षिक गुणस्तरमा बृद्धि गर्ने ।

- ९ विपदजन्य जोखिम न्युनिकरणका लागि योजनाबद्ध रूपमा अगाडी बढ्ने ।
- १० वृक्षारोपण तथा संरक्षणको माध्यमबाट "हरियाली आठबीस अभियान" संचालन गर्ने ।
- ११ फोहोरमैला व्यवस्थापनलाई बैज्ञानिक रूपमा व्यवस्थित गर्ने ।
- १२ उद्यम व्यवसाय विकासमा विपन्न, दलित, महिला, एच आई भि भएका र फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरुको अर्थपूर्ण सहभागितामा बृद्धि गरी उहाँहरुको शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगारी, खेलकुद, पुनस्थापना, सहायक सामग्री तथा न्यायमा पहुँच हुने गरी कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।
- १३ नगरपालिका र वडाबाट प्रदान गरिने सेवाहरुलाई प्रविधिमैत्री बनाउने ।

उपरोक्त नगरपालिकाको सोच लक्ष्य उद्देश्यलाई आत्मसात गर्दै आठबीस नगरपालिकाको दिर्घकालिन सोचको वास्तविक धरातलमा पुग्नका लागि निम्नानुसारको क्षेत्रगत नीतिहरु अवलम्बन गरिएको छ ।

आदरणीय सभाध्यक्षज्यु एवं उपस्थित महानुभावहरु

अब म आगामी आर्थिक वर्षका क्षेत्रगत नीति तथा आधारहरु प्रस्तुत गर्दछु ।

१ राजस्व परिचालन नीति

- १.१ नगरपालिकाको राजस्व बृद्धिका लागि करको बृद्धि भन्दा पनि करका क्षेत्रहरु पहिचान गरी करको दायरालाई दिगो र फराकिलो बनाउने नीति लिइनेछ ।
- १.२ वडा बाट असुल हुने आन्तरीक आय मध्य सिफारिस दस्तुरको ४० प्रतिशत रकम सम्बन्धित वडाको वडा समितिकोनिर्णय बमोजिम खर्च गर्ने नीति लिइनेछ ।
- १.३ नगरपालिकाको स्वामित्वमा रहेका सम्पतिहरु तथा अन्य सार्वजनिक सम्पतिहरुको उचित संरक्षण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- १.४ एकिकृत सम्पती कर , व्यवसाय कर , बहाल कर तथा अन्य करका श्रोतहरुको लगत अध्यावधिक गर्दै लगिनेछ
- १.५ आन्तरीक राजस्व अभिवृद्धिका लागी सार्वजनिक निजी साझेदारी अन्तर्गत विभिन्न संघ सस्थाहरु संग सहकार्य गरिनेछ ।
- १.६ पेशकी तथा बेरुजुहरु फछ्यौट गर्ने कार्यलाई प्रभाकारी बनाइनेछ ।
- १.७ आवश्यक अध्यायन अनुसन्धान गरी यथासक्य आ व २०७७/७८ बाटै एकिकृत सम्पतिकर प्रणाली लागु गरि करको दायरा फराकिलो बनाइनेछ ।
- १.८ आन्तरीक आयमा सवल बनाउन राजस्वमा सुधार गरी सहज, सरल र दायरा फराकिलो बनाइ सर्वसुलभ बनाइनेछ ।
- १.९ आन्तरीक आय बृद्धि गर्नका लागी राजस्वका/करका विभिन्न क्षेत्रहरुको पहिचान गरिनेछ ।
- १.१० फोहोरमैला व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउदै सो वापत प्रत्येक घरधुरी, संघसस्था, कार्यालय, व्यापारीक पसल, अस्पताल र फार्मेसीहरुलाई शुल्क लगाइनेछ ।

- १.११ नगरपालिका भित्रका सम्पूर्ण कर योग्य व्यवसायलाई करको दायरामा ल्याइनेछ ।
- १.१२ बहाल विटौली कर लागु गरिनेछ ।
- १.१३ आन्तरीक श्रोतको अभिवृद्धिका लागी पूर्वाधारको विकास गरी सेवा शुल्कमा आवद्ध गरिनेछ ।

२. रोजगार नीति

बेरोजगार व्यक्तिहरुको तथ्याङ्क तयार गरि एक परिवारको कम्तिमा एकजना व्यक्तिलाई १५० दिन रोजगारको व्यवस्था गरिनेछ । यसका लागी यूवाहरुको सिप, क्षमता र आवश्यकतामा आधारीत भएर यूवा स्वरोजगार कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । यसका लागी आवश्यक रकम विनियोजन गरेको छु ।

२.१ चालु आर्थिक बर्षको नगरप्रमुख रोजगार कार्यक्रमलाई आगामि आर्थिक बर्षमा समेत निरन्तरता दिइनेछ ।

२.२ रोजगारीका अन्य सम्भावित क्षेत्रहरुको पहिचान गरी कार्यन्वयनमा ल्याइनेछ ।

२.३ संघीय सरकारको समन्वय र सहकार्यमा गरिवी निवारणकोष बाट प्रवर्द्धित सामुदायिक सस्थाहरुमा रहेको घुम्तीकोषको संरक्षण र प्रभावकारी परिचालन गरि उत्पादन अभिवृद्धि आय आर्जन र रोजगारी सृजना गर्ने कार्यमा उपयोग गरिनेछ । यस्ता सस्थाहरुलाई संघीय नीति अनुसार सहकारी प्रणालीमा रुपान्तरण गरिनेछ ।

३. कृषि विकास तर्फ

३.१ नगरपालिकाको स्वीकृत दरबन्दी अन्तर्गत कृषि तर्फको प्राविधिक रिक्त पदहरुमा स्थायी पदपुर्ति नहुन्जेल सम्म तत्काल सेवा करार बाट पद पुर्ति गरिनेछ ।

३.२ प्रत्येक वडामा कृषि तथा पशु प्राविधिकको उपलब्धता हुने गरी एक वडा एक प्राविधिकको व्यवस्था गरिनेछ ।

३.३ कृषकलाई कृषि तथा पशुपालन सम्बन्धी आवश्यक तालिम तथा सिप प्रदान गरिनेछ ।

३.४ समुहमा आवद्ध कृषकहरुका लागी कृषक अध्यायन अवलोकन भ्रमणको व्यवस्था गरिनेछ ।

३.५ कृषकहरुका लागी साना सिचाई आयोजना र भकारो सुधार कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

३.६ कृषि तथा पशुपालनको सम्भाव्यताका आधारमा एक वडा एक उत्पादन पहिचान कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

३.७ सहकारी, साना किसान र कृषक समुह संगको साझेदारीमा उत्पादित कृषि तथा पशु जन्य उत्पादनको ढुवानीमा अनुदान उपलब्ध गराइनेछ ।

३.८ स्थानीय स्तरमा रहेका बाँस, निगालो, अल्लो र सिस्नोको संरक्षण र उत्पादनमा बृद्धि गरि उपयोग गरिनेछ ।

- ३.९ उत्पादनको बजारीकरण गर्न नगरपालिकाबाट स्थानीय हाटबजारका लागी आवश्यक पूर्वाधार निर्माण गरी सचालनमा ल्याइनेछ ।
- ३.१० विभिन्न प्रजातिका बोटबिरुवाको बेर्ना, अन्य अन्न तथा नगदेवालीको विउ उत्पादनका लागी नगरपालिका क्षेत्रमा एक नर्सरीको स्थापना गरिनेछ ।
- ३.११ प्रत्येक वडामा पशु उपचारका लागी आवश्यक पर्ने डिपिङ्ग लगायत आवश्यक न्यूनतम पूर्वाधार तयार गरिनेछ ।
- ३.१२ प्रत्येक वडामा एक वटा महिला सहकारी स्थापना गरि मासु तथा दुग्ध पदार्थ उत्पादनमा बृद्धि गर्नमा लागी भैसी र बाख्रा पालन गर्ने कृषकहरूका लागी २ वटा सम्म भैसी पालन गर्ने र १० वटा सम्म बाखापालन गर्ने कृषकहरूलाई प्रोत्साहन बापत रु ३० हजार रकम अनुदान बापत उपलब्ध गराइने नीति लिइनेछ ।
- ३.१३ सबै बाझो जमिनलाई खेर जान नदिइ कृषि योग्य भूमिको उपयोग गरी सघन खेतिप्रणालीका माध्यमबाट कृषि उत्पादन गर्ने नीति कार्यन्वयनमा ल्याइनेछ ।
- ३.१४ सार्वजनिक बनक्षेत्र, सडक तथा राजमार्गको किनारा , नदिबगर र उपयोग बिहिन सार्वजनिक सरकारी जमिनमा उपयुक्त किसिमको खेति र अन्य बिरुवा रोप्ने संरक्षण गर्ने कार्यक्रम अभियानको रूपमा संचालन गरिनेछ ।
- ३.१५ नीजि तथा बाँझो जग्गामा खेति गर्न कृषकहरूलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- ३.१६ "कृषकलाई टेवा घरघरमै प्राविधिक सेवा" भन्ने नाराका साथ कृषकहरूलाई माटोको प्रकार गुणस्तर हावापनी अनुकूल खेती गर्न मल बिउ र प्राविधिक सेवा उपलब्ध गराइनेछ । प्राविधिकले खेतवारी गोठ र फर्महरूमा नै पुगि सेवा दिने ब्यवस्था मिलाइने छ ।
- ३.१७ फलफुल तथा तरकारी भण्डारणका लागी चिस्यान केन्द्र र दुग्ध संकलन तथा भण्डारणका लागी डेरीको स्थापना र संचालनका लागी कृषक, नीजि क्षेत्र र सहकारीहरूलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- ३.१८ कृषिको व्यावसायिकरणका लागी हाइटेक नर्सरी स्थापना र टनेल हाउस तथा थोपा सिचाइ जस्ता प्राविधिको विस्तार गरिनेछ ।
- ३.१९ कृषि उपजमा किटनाशक औषधि तथा रासायनिक मलको प्रयोगलाई निरुत्साहित गर्दै जैविक बिषादि र प्राङ्गारीक मलको प्रयोग गरी अर्गानिक उत्पादनमा जोड दिइनेछ ।
- ३.२० नेपाल राष्ट्र बैङ्कको मौद्रिक नीति अनुसार कृषिमा सहूलियत ब्याजदरको सुविधालाई नगरपालिका जमानत बसि सहकारी बैङ्क तथा वित्तिय सस्थाद्वारा ऋण उपलब्ध गराउने नीति लिइनेछ ।
- ३.२१ पशुपालन र उत्पादनलाई प्रोत्साहित गर्न विउ पूजि परिचालन कार्यक्रम सचालन गरिनेछ ।
- ३.२२ पशु विमा, नश्ल सुधार र कृषि विमा कार्यक्रम सचालन गरिनेछ ।

३.२३ स्थानीय प्रजातिका धान, मकै, कोदो लगायतका अन्नहरूको सरक्षण तथा प्रवद्धन गरिनेछ । त्यस्ता वालीहरूको बजारीकरण समेतको व्यवस्था समेत मिलाइनेछ ।

३.२४ उपयुक्त वडाहरूको छनौट गरी एक घर एक मौरी घरको नीति अवलम्बन गर्न गरिनेछ ।

३.२५ कृषि तथा पशु जन्य प्राकृतिक प्रकोप तथा महामारी रोग नियन्त्रणका लागि आवश्यक पहल गरी नियन्त्रण गरिनेछ ।

३.२६ नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकार सँगको समन्वय र सहयोगमा आधुनिक सित भण्डारण स्थापना र संचालन गरिनेछ । तत्कालका लागि आधुनिक प्रविधियुक्त तथा प्रोटेक्टिभ शितभण्डारणको निर्माण गरिनेछ ।

३.२७ सुन्तला तथा कागति क्षेत्र विकास गरिनेछ । यसका लागि एक उपयुक्त वडा छनौट गरी सुन्तला कागति उत्पादन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

३.२८ कृषिको सम्भावनाको पहिचानका लागि नगरपालिकाको कृषि प्रोफाइल तयार गरिनेछ ।

३.२९ सरकारी तथा गैर सरकारी संघ सस्था तथा निकाय संग समन्वय गरी संघीय कानून अनुसार अनुदान, ऋण तथा सहयोग प्राप्त गरी कृषि तथा पशुपालन विकास कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

३.३० माटोको उत्पादकत्व गुणस्तर र व्यवस्था पत्ता लगाउन माटो परिक्षण शिविर संचालन गरिनेछ ।

३.३१ कृषकको सोधपुछलाई सहज बनाउन प्राविधिक सेवा प्राप्त गर्ने लगायतका कार्यका लागि किसानहरूले निशुल्क सम्पर्क गर्न सक्ने गरी टोल फ्री न संचालनमा ल्याइनेछ ।

३.३२ कर्णालीका माछाको पहिचान झल्किने गरी माछापालनको सम्भाव्यता अध्यायन गरी माछापालन गर्ने कार्यलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।

३.३३ कृषि तथा पशु विकास सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र नगरपालिकाको समन्वय, सहकार्य र साझेदारीमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।

३.३४ कृषि क्षेत्र तथा कृषकहरूको सूचिकरण तथा दर्ता कार्य अगाडी बढाइनेछ ।

३.३५ मकैवालीमा व्यापकरूपमा नोक्सान पुर्याइरहेको फौजिकिरा तथा अन्य बालिको महामारीको रोकथामका लागि आवश्यक अभियान संचालन गरिनेछ ।

४. उद्योग तथा उद्यमशिलता नीति

४.१ औद्योगिक ग्राम, औद्योगिक क्षेत्र निर्माणका लागि आवश्यक पहल गर्दै त्यसका लागि आवश्यक पूर्वाधार विकासमा लगानी बढाइनेछ ।

४.२ स्थानीय श्रोत र साधनको उपयोग गरी कृषि तथा गैर कृषि उत्पादन, प्रशोधन र रोजगारी सृजना र स्थानीय समृद्धिको आधारमा लघु तथा घरेलु उद्यमलाई अभियानको रूपमा संचालन गरिनेछ ।

- ४.३ घरेलु तथा साना उद्योगको प्रवर्द्धन विकासमा जोड दिइनेछ ।
- ४.४ ढुङ्गा काट्ने र बलक निर्माण गर्ने लगाएतका स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित उद्योग स्थापनामा जोड दिइनेछ ।
- ४.५ महिलाहरूमा रहेको सिप क्षमता बिकास गर्न महिला उद्यमशिलता कार्यक्रमलाई अझ फराकिलो बनाइदै लिइनेछ ।
- ४.६ आर्थिक उपार्जनका लागि बेसार, धनिया लगायतका मसलाजन्य पदार्थको उत्पादन कार्यमा एकल, आर्थिक अवस्था कमजोर भएका व्यक्तिहरूको पहिचान गरि समुहको माध्यमबाट आवश्यक सहयोग गरिनेछ ।
- ४.७ स्थानीय स्तरमा सेनेटरी प्याडको उत्पादन गरि अति विपन्न व्यक्तिहरूको सिप र क्षमतालाई उपयोग गरिनेछ ।
- ४.८ स्थानीय तहमा पाइने बासँ र निगालोबाट विभिन्न सामग्रीहरूको निर्माण गर्न यूवाहरूको सिप क्षमता बिकास गरी पर्यटकहरूलाई आकर्षण गर्न कोशेलीघर संचालनमा ल्याइनेछ ।
- ४.९ स्थानीय स्तरका उद्योगको क्षेत्रमा प्रभावकारि कार्य संचालन गर्न उद्यम बिकास सहजकर्ताको व्यवस्थापन गरि परिचालन गरिनेछ ।
- ४.१० सामुहिक तथा एकल उत्पादनलाई टेवा पुग्ने गरि उत्पादन भएका रस जन्य पदार्थ र अन्य बस्तुहरूको प्रशोधन गरि विक्रि वितरणका लागि उत्साहित गरिनेछ ।

५.पर्यटन प्रवर्द्धन नीति

- ५.१ सस्कृति र समुदायका आधारित होमस्टे संचालनका लागी आवश्यक पूर्वाधार बिकास र पहुँचमा बिस्तार जस्ता कार्य संचालन गरिनेछ ।
- ५.२ रारा घुम्ने पर्यटकहरूलाई कम्तिमा १ दिन राकमकर्णालीमा बसाइ हुने गरी होमस्टे र र्यपटिड संचालन कार्यलाई उच्च प्राथमिकता दिइनेछ ।
- ५.३ आन्तरीक तथा बाह्य पर्यटकहरूलाई आकर्षण गर्न मनोरन्जन पार्क ज्ञान पार्क र फ्रि वाइफाई जोनको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- ५.४ पर्यटकको उचित सेवा, सत्कार र सुरक्षा प्रबन्ध सहितको पर्यटकिय आवास व्यवस्था गर्न नीजि क्षेत्रसंगको समन्वयमा होटलहरूको न्यूनतम सेवा र गुणस्तर मापदण्ड निर्धारण गरि अनुगमन र नियमन गर्ने कार्यलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- ५.५ कर्णाली राजमार्गलाई आधार बनाई यस नगरपालिकाका सबै वडाहरू समेटी चक्रपथ निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिदै सबै वडाका पर्यटकिय स्थानहरूको समेटिने गरि एकिकृत पर्यटन सकिट निर्माणमा जोड दिइनेछ ।

५.६ दह देखि बासुल्ले किलाहान्ने कालिकोट जोड्ने पर्यटकिय सडक निर्माणको कार्यलाई तिव्रता दिदै बयालढङ्गा मा भ्यू टावरको स्थापना गरिनेछ ।

६. सहकारी नीति

६.१ लगानी प्रबद्धनका लागी करछुट तथा सहुलियतको ब्यबस्था गरिनेछ । सहकारीको क्षमता र सम्भावना सहितको सहकारीको प्रोफाइल तयार गरिनेछ । एक सहकारी एक रणनीति मा जोड दिइनेछ ।

६.२ सहकारीको अनुगमन र नियमनलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।

६.३ निष्क्रिय सहकारी खारेज गर्दै सकृय सहकारी लाइ थप सवल बनाउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

६.४ सहकारीका शेयर सदस्य र संचालक समितका सदस्यहरु र व्यवस्थापकका लागी आवश्यक पर्ने तालिमहरु संचालन गरिनेछ ।

६.५ नगर कृषक सहकारी साझेदारीमा आधारीत भएर ब्यबसायिक कृषि कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।

६.६ आवश्यकता अनुसार सहकारीहरुलाई एकिकरण गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।

६.७ नगरपालिकामा रहेका सहकारीहरु मध्य असल अभ्यास गरिरहेका सहकारीहरुलाई सम्मान गरिनेछ ।

७. स्वास्थ्य तर्फ

७.१ प्रत्येक स्वास्थ्य सस्थावाट महिलाहरुका लागी एक महिनामा एक प्याकेट सेनेटरी प्याड नि शुल्क वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

७.२ हाल संचालनमा नरहेका बर्थिङ्ग सेन्टर आवश्यकता अनुसार संचालनमा ल्याइनेछ र आवश्यकता अनुसार थप बर्थिङ्ग सेन्टर स्थापना र संचालन गरिनेछ ।

७.३ किशोर किशोरीका लागी लक्षित गरेर विद्यालय स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । किशोरीहरुको आत्मसुरक्षाका लागी सिप क्षमतामा विकास गरिनेछ ।

७.४ स्वास्थ्य कर्मिका लागी प्रोत्साहित गर्ने नीतिलाइ निरन्तरता दिइनेछ ।

७.५ नेपाल सरकार र प्रदेश सरकार संगको सहयोगमा राकमकर्णालीमा १०० शैयाको ट्रमा सेन्टर सहितको अस्पताल तत्काल स्थापना र संचालनका लागी पहल गरिनेछ ।

७.६ स्वास्थ्य स्वयम सेबिका लाई मासिक बैठकमा सहभागी भए बापत यातायत रकमको ब्यबस्था गरिनेछ ।

७.७ महिला संग सम्बन्धित पाठेघर खस्ने, यौन रोग र पाठेघरको मुखको क्यान्सर पहिचान गरि उपचारका लागी पहल गर्न महिला स्वास्थ्य क्लिनिक संचालन गरिनेछ । साथै नगरवासीको स्वास्थ्य सेवा पाउने अधिकारलाई मध्यनजर राख्दै विभिन्न खालका विशेषज्ञ स्वास्थ्य शिविर संचालन गरिनेछ ।

- ७.८ किशोरी कार्यक्रम अन्तरगत महिनावारी तथा यौन शिक्षा कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ७.९ स्वास्थ्य कर्मि क्षमता बिकास तथा विभिन्न तालिमहरु संचालन गरिनेछ ।
- ७.१० कोभिड-१९ नियन्त्रण तथा रोकथामका लागि क्वारेन्टाइन,आइसोलेसन व्यवस्थापन गर्ने कार्यलाई थप ब्यबस्थित बनाइनेछ ।
- ७.११ कोरोना परिक्षणका लागि अन्य पालिका तथा निकाय संग साझेदारी गर्ने नीति अवलम्बन गरी कोरोना परिक्षणको दायरा बिस्तार गरिनेछ ।
- ७.१२ स्वास्थ्य सस्थाहरुको Minimum Standard हासिल गर्ने प्रयत्न गरिनेछ ।
- ७.१३ स्वास्थ्य चौकीहरुमा प्रयोगशाला उपकरण तथा औषधी व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउदै लगिनेछ ।
- ७.१४ राकमकर्णाली स्वास्थ्य चौकीमा एक्सरे भिडियो एक्सरे र अन्य परिक्षण समेत गर्ने ब्यबस्थाका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।
- ७.१५ कर्णाली स्वास्थ्य बिज्ञान प्रतिष्ठान संगको साझेदारीमा राकमकर्णाली स्वास्थ्य चौकीमा विशेषज्ञ सेवा प्रदान गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ७.१६ नगरपालिका क्षेत्रमा कम्तिमा २ वटा एम्बुलेन्स संचालनमा ल्याइनेछ ।
- ७.१७ स्वास्थ्य सस्थाबाट जटिलखालका विरामीलाई प्रेषण गर्न स्वास्थ्य सस्थामा प्रेषणकोषको स्थापना गरिनेछ ।
- ७.१८ कर्णाली स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान संगको सम्झौता बमोजिम राकमकर्णाली स्वास्थ्य चौकीमा कार्यरत चिकित्सकलाई सेवा सुविधा उपलब्ध गराइनेछ ।
- ७.१९ नगरपालिका भित्रको कुपोषणको दरलाई न्यूनिकरण गर्न पोषण पुर्नस्थापना केन्द्रको स्थापना गरि पोषण व्यवस्थापनलाई थप प्रभावकारी बनाउदै लगिनेछ साथै खाद्य सुरक्षा कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ७.२० नमुनाको रुपमा स्वास्थ्य चौकीहरुमा फार्मसी सेवा संचालनमा ल्याइनेछ ।
- ७.२१ स्वास्थ्य सस्था टाढा भएका स्थानहरुमा शहरी स्वास्थ्य केन्द्र स्थापना गरी आधारभुत स्वास्थ्य सेवा संचालनमा ल्याउने ब्यवस्था मिलाइनेछ । साथै राकमकर्णालीमा अस्पताल निर्माण नहुनजेल २४ सै घण्टा स्वास्थ्य सेवा संचालनमा ल्याउने ब्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ७.२२ जोखिममा काम गर्ने स्वास्थ्यकर्मिहरुका लागि जोखिम भत्ताको ब्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ७.२३ यस नगरपालिकामा रहेका एआर टि लिने सेवाग्राहीहरुलाई दिइरहेको पोषण भत्तालाई आगामि आर्थिक बर्षमा समेत निरन्तरता दिइनेछ ।
- ७.२४ एच आई भि को जोखिम न्यूनिकरण गर्न यस नगरपालिकामा समुदायमा आधारित रक्त परिक्षण कार्यक्रमलाई अगाडि बढाउन आवश्यक जनशक्तिको ब्यवस्थापन गरिनेछ ।

७.२५ यूवा पिढिमा नैरस्यता बढेर आत्महत्याका घटनाहरु बढीरहेको विषम परिस्थितिलाई मध्य नजर गर्दै स्थापित मनोसामाजिक परामर्श सेवालाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ । साथै विद्यालयहरुमा किशोर किशोरीको समस्या अनुकूलन क्षमता अभिवृद्धिका लागि स्वास्थ्यकर्मिहरुलाई तालिम प्रदान गरि परिचालन गरिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

७.२६ गर्भवती तथा सुत्केरी आमाहरुलाई पोषिलो खाना व्यवस्थापनका लागि उपप्रमुखको कोसेलि कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।

७.२७ विहेवारी २० वर्ष पारीको नारालाई कार्यन्वयन गर्न किशोर किशोरी समुह गठन तथा परिचालन गरिनेछ ।

द. शिक्षा नीति

द.१ विद्यालयमा शैक्षिक गुणस्तर सुधार, बिकास र नवप्रवर्तनीय कार्यका लागी पूर्वाधार, प्रविधि र जनशक्ति लगायतको आधारमा सरोकारवाला समेतको सहभागितामा नमुना विद्यालय मापदण्ड तयार गरिनेछ ।

"एकवडा एक नमुना विद्यालय" कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

द.२ शिक्षण सस्थाको नक्साङ्कन गरी भुगोल र न्यूनतम बिद्यार्थी संख्याको आधारमा विद्यालय समायोजन गर्ने नीति लिइनेछ ।

द.३ गुणस्तरीय शिक्षाका लागी विद्यालयमा योग्य दक्ष र शिक्षण पेशामा प्रतिफल शिक्षकको आपूर्ति बिकास तथा परिचालन गरिनेछ ।

द.४ आधारभुत तहमा आठवीसको गौरव भाषा सस्कृती मुल्य र मान्यता, सिप र प्रविधि समावेश भएको स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गरी कार्यन्वयनमा ल्याइनेछ ।

द.५ शैक्षिक गुणस्तरका लागी प्रत्येक विद्यालयका प्रधानाध्यापक संग कार्यसम्पादन करार गर्ने नीतिलाइ निरन्तरता दिदै सोको मासिकरुपमा समिक्षा गरिनेछ ।

द.६ शैक्षिक गुणस्तर बृद्धिको लागी प्रत्येक विद्यालयले विद्यालय स्तरको बार्षिक विद्यालय सुधार कार्ययोजना र नगरले बार्षिक नगर शिक्षा सुधार कार्ययोजना तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।

द.७ शिक्षित बेरोजगार समाधानका लागी लोकसेवा अध्यायन केन्द्र स्थापना वा प्रशिक्षण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

द.८ पाचौं वर्षमुनीका बालबालिकाको सर्वाङ्गीण बिकासका लागी बालबिकास केन्द्रहरुको स्तरउन्नोति गर्दै नगरपालिकामा नमुना बालबिकास केन्द्र संचालन गरिनेछ । यसका लागी तालिम, सामग्री र पूर्वाधारको ब्यवस्थापनमा जोड दिइनेछ ।

द.९ सामुदायिक सिकाइ केन्द्रहरुको स्थापना र संचालन गर्ने नीति लिइनेछ । निस्क्रिय सामुदायिक सिकाइ केन्द्रहरुलाई खारेज गर्दै क्रियाशिलसामुदायिक केन्द्रहरुलाई थप प्रोत्साहित गरिनेछ ।

८.१० सबै सामुदायिक विद्यालयरुमा स्वच्छ खानेपानीको सुनिश्चितता गरिनेछ । साथै विद्यालय सरसफाई कार्यक्रमलाई प्रभावकारि बनाउन विद्यालय व्यवस्थापन समिति विद्यालय परिवार र सरोकारवालालाई जिम्मेवार बनाउने नीति लिइनेछ ।

८.११ विद्यालयको अनुगमन र नियमनलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।

८.१२ बालबालिकाको अध्ययनमा अभिभावकलाई चासो राख्न प्रोत्साहित गर्ने गरी अभिभावक सचेतिकरण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

८.१३ विद्यालयमा असल अभ्यासहरूको आदानप्रदान गर्ने ब्यवस्था मिलाइनेछ ।

८.१४ कोभिड-१९ को कारण प्रभावित विद्यालय शिक्षालाई निरन्तरता दिन बैकल्पिक उपायहरूको अवलम्बन गरिनेछ ।

८.१५ शिक्षकहरूका लागी तालिम भ्रमण र क्षमता बिकासका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।

९. यूवातथा खेलकुद

९.१ यूवाहरूको क्षमता र सम्भावनामा आधारीत भएर आठवीस यूवा प्रोफाइल तयार गरिनेछ ।

९.२ प्रत्येक टोलटोलमा युवा स्वयमसेवक समुह गठन गरी यूवाहरूलाई विकास, वातावरण सरक्षण, सरसफाइ र बिपद व्यवस्थापन लगायतका कार्यक्रममा परिचालन गरिनेछ ।

९.३ समाजका विविध पक्षलाई परिवर्तन गर्न यूवाहरूलाई उपयोग गर्दै समुन्नत आठवीसका लागी यूवा संग हातेमालो गर्दै अभियानहरू संचालन गरिनेछ ।

९.४ एक वडा एक खेल मैदान कार्यक्रम संचालन गर्नुका साथै राकमकर्णालीमा सभा गृह निर्माणका लागी संघ र प्रदेश सरकार संग आवश्यक पहल गरिनेछ । खेलकुदका लागी आवश्यक पूर्वाधार निर्माण तथा खेल सामग्री उपलब्ध गराइनेछ ।

९.५ विभिन्न खेलहरू भएको नगरस्तरीय मेयरकप आयोजना गरिनेछ ।

९.६ नगरभन्दा बाहिर हुने खेलकुद प्रतियोगितामा नगरको प्रतिनिधित्व गरी जाने खेलाडीहरूलाई प्रोत्साहन गर्ने नीति लिइनेछ ।

९.७ विद्यालय स्तरमा खेलकुदका लागी आवश्यक सामग्रीहरू उपलब्ध गराउदै विद्यालय स्तरमा हुने खेलकुद क्रियाकलापलाई विशेष जोड दिइनेछ ।

९.१० यूवा पिठिलाई थप जिम्मेवार बनाई सामाजिक कार्यमा अग्रसर गराउन यूवाहरूको उपप्रमुख संग बिकास र रुपान्तरणको बहस कार्यक्रमको थालनी गरिनेछ ।

१०. महिला बालबालिका तथा सामाजिक समावेशिकरण

- १०.१ लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरण सम्बन्धी चेतनामुक्त कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- १०.२ जातिय विभेदलाई न्यूनिकरण गर्न विशेष अभियान संचालन गरिनेछ ।
- १०.३ प्रत्येक वडाहरूमा महिला दलित तथा बुद्धिजिवीहरूको सहभागिता हुने गरि नागरीक सरोकार समुह गठन गरी परिचालन गरिनेछ ।
- १०.४ महिला, फरक क्षमता भएका व्यक्ति, एच आई भि भएका व्यक्ति, अभिभावक विहिन बालबालिका, दलित तथा विपन्न वर्गका लागी सिपमुलक आयआर्जनका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- १०.५ गरिवीको कारण नगरपालिका भित्र रहेका खरका छाना भएका घरहरूको लगत संकलन गरी खरको छाना लाई विस्थापित गरी जस्तापाता द्वारा छाउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- १०.६ नगर भित्र रहेका बालकलवहरूलाई थप क्रियाशिल बनाउन आवश्यक श्रोत साधनहरू उपलब्ध गराइनेछ र समाजमा व्याप्त कुसस्कार न्यूनिकरणको अभियानमा परिचालन गरिनेछ ।
- १०.७ जेष्ठ नागरीक तथा फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरूलाई लक्षित गरि टोल स्तरमा नि शुल्क स्वास्थ्य सेवा तथा फ्लोअप गर्ने कार्यक्रम शुरुवात गरिनेछ ।
- १०.८ जेष्ठ नागरिक मिलन केन्द्र स्थापना र संचालनमा जोड दिइनेछ ।
- १०.९ अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको लगत संकलन गरि आवश्यक सिप तथा क्षमतामा बृद्धि गरिनेछ ।
- १०.१० विभिन्न हिंसामा परि सेवा लिन आएका तथा वेवारिस अवस्थामा फेला परेका महिला बालबालिका तथा अन्य नागरिकहरूको सुरक्षित बसाइका लागि सुरक्षित घर स्थापना गरी संचालनमा ल्याइनेछ ।
- १०.११ महिलाहरूको अन्तरनिहित क्षमताको विकास गरि आत्मनिर्भर बनाउन महिला संग उपप्रमुख कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाउदै आगामि दिनमा निरन्तरता दिइनेछ ।
- ११.१२ महिला तथा बालिका माथि हुने हिंसा अन्त्यका लागि अभियान कार्यक्रम अन्य वडाहरूमा पनि संचालन गर्नका लागी आवश्यक जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्दै सामुदायिक छलफलकेन्द्रहरू स्थापना गरि समुदायमा हुने सबै प्रकारका हिंसा न्यूनिकरण गर्ने नीति लिइनेछ ।
- ११.१३ महिला मानव अधिकार रक्षकहरूको वडा स्तरिय संजाल निर्माण गर्दै उक्त संजाललाई समाजका विभिन्न कार्यमा परिचालन गरिने नीति लिइनेछ ।
- ११.१४ विभिन्न हिंसामा परेका सबै व्यक्ति र विशेष गरि महिलाहरूलाई उनिहरूको गोपनीयता कायम गर्दै द्रुत गतिमा कानुनी उपचार प्रदान गरिनेछ ।
- ११.१५ सबै समुदायका महिलाहरूको न्यायमा पहुँच बढाउन कानुनी साक्षरता कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ११.१६ शारीरिक हिंसा भोगेर सेवा लिन आउने सरोकारवालाहरूको तत्काल उपचार तथा अन्य व्यवस्थापनका लागि लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष स्थापना गरिनेछ ।

११. पूर्वाधार विकास नीति

- ११.१ कर्णाली राजमार्ग भएर बिस्तार भैरहेको राष्ट्रिय प्रसारण लाइनको सब स्टेशन आठवीस नगरपालिकामा राख्नका लागि प्रदेश तथा नेपाल सरकार संग आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- ११.२ बिधुतिकरणका लागि आवश्यक पोलहरु तथा तार खरिदकालागी आवश्यक रकमको ब्यवस्था गरेको छु ।
- ११.३ पिको लघु साना तथा लघुजलबिधुतआयोजना र सौर्य बिधुतिकरणलाइ जोड दिइनेछ ।
- ११.४ बिधुतिकरणमा सार्वजनिक नीजि उपभोक्त साझेदारीको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- ११.५ वडाको केन्द्र सम्म सडकको पहुँच पुर्याइनेछ ।
- ११.६ नगर सडक गुरुयोजना बमोजिम सडक निर्माण तथा बिस्तार गरिनेछ ।
- ११.७ सडक तथा यातायात बिस्तार गर्दा पानीका मुहान वनजंगल प्राकृतिक श्रोत धार्मिक स्थल विस्थापित नहुने गरी वातावरण मैत्री सडक निर्माण गरिनेछ ।
- ११.८ नगर क्षेत्र भित्र पर्ने कर्णाली राजमार्गमा यात्रु प्रतिक्षालय तथा यातायात विश्रामस्थल र सार्वजनिक शौचालय तथा खाजा घर निर्माणको योजना बनाई नीजिक्षेत्र संगको सहकार्यमा रिफ्रेसमेन्ट सेन्टरका रुपमा विकास गरिनेछ । त्यस्ता केन्द्रमा बनाइने खाजा तथा खानाका परिकारहरुमा स्थानीय उत्पादनमा आधा।त हुने ब्यबस्था गरिनेछ ।
- ११.९ सबै किसिमका पूर्वाधार निर्माण गर्दा फरक क्षमता भएका ब्यक्ति र जेष्ठ नागरीकको पहुँच सुनिश्चित हुने गरी ब्यबस्था गरिनेछ ।
- ११.१० शहरी योजना तथा भवन निर्माण मापदण्ड २०७२ पूर्ण पालनामा जोड दिदै घरजग्गा नक्सापासको कार्य संचालन गरिनेछ ।
- ११.११ घरजग्गा नक्सापास तथा प्रमाणिकरण गर्दा अभिलेखिकरण वा घर बनेको प्रमाणिकरण र घर नक्सा पास गरी तीन भागमा विभाजन गरिनेछ । नगर भित्रका सबैघरहरुलाइ अभिलेखिकरण गरिनेछ ।
- ११.१२ आठवीस नगरपालिकाको चक्रपथ निर्माण कार्य यथासिघ्र अघि बढाइनेछ ।
- ११.१३ यातायात क्षेत्रलाई व्यवस्थित वनाउनका लागि बसपार्क निर्माणको कार्य अगाडी बढाइनेछ ।
- ११.१४ नगरपालिका र प्रत्येक वडाका सडक खानेपानी सचाई फोहोर व्यवस्थापन लगायतका विकास निर्माणका कार्यहरु लाई योजनाका रुपमा अगाडी बढाई परियोजना बैक निर्माण गरिनेछ ।
- ११.१५ नगरको सबै वडाहरुमा ठुलो योजनाहरु सडक र खानेपानी सिचाई लगायतका पूर्वाधार निर्माणका लागि विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन (DPR) निर्माण गरी व्यवस्थितरुपमा संचालन गरिनेछ ।

११.१६ प्रत्येक वडा सम्म निर्वाधरुपमा यातायात संचालन गर्न सक्ने गरी सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती गरिनेछ ।

११.१७ वडा कार्यालयहरू नभएका वडाहरूमा वडा कार्यालय भवनहरू निर्माण गरिनेछ ।

११.१८ लागत साझेदारी/ सहभागितामा योजना कार्यन्वयन गर्ने कार्यलाई प्रथमिकता दिइनेछ ।

११.१९ कुनै आयोजना तथा कार्यक्रममा दोहोरोपना आउन नदिन नगरकार्यपालिकाको बैठकबाट आवश्यक संयन्त्र तयार गरिनेछ । यदी दोहोरोपना हुन गएको थाहा भएमा नगरकार्यपालिकाको बैठकबाट संशोधन गरीनेछ ।

११.२० विकास निर्माणको काममा जनसहभागिताको माध्यमबाट अपनत्व बृद्धि गर्न टोल विकास सस्थाको अवधारणा अवलम्बन गरिनेछ । जनसहभागिता प्रबर्द्धन गर्न कार्यविधी निर्माण गरी कार्यन्वयन गरिनेछ ।

११.२१ वडामा कार्यान्वयनमा रहेका खानेपानी, सिचाई कुटानी पिसानी मिल लगायतका उपभोक्ता सस्थाहरूको दिगो रूपमा संचालन गर्ने गरी मर्मत सम्भारका लागि उपभोक्त समिति मार्फत उपभोगमा शसुल्क गरी उपभोक्ताबाट नै मर्मत गर्ने ब्यबस्था मिलाइनेछ ।

११.२२ नगरक्षेत्रमा घरनिर्माण गर्दा भुकम्प प्रतिरोधक घर निर्माणका लागि सचेतिकरण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । स्थानीय स्तरमा उपलब्ध डकर्मिहरूलाई भुकम्प प्रतिरोधक भवन निर्माण सम्बन्धी तालिम संचालन गरिनेछ ।

११.२३ नगरपालिका क्षेत्रका खेतियोग्य जमिनमा बाह्रै महिना सिचाई सुविधा प्रादन गर्नका लागि प्लाष्टिक पोखरी सिचाई कुलो निर्माण गर्ने कामलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

११.२४ प्रयाप्त सिचाई सुविधाका लागि प्रदेश सरकार संघीय सरकार संग सहकार्य गरिनेछ ।

११.२५ बैकल्पिक सिचाई पद्धतिको विकास गरिनेछ ।

११.२६ नक्सापास सम्बन्धमा जनचेतना जगाई कुनै पनि घर टहरा नक्सा पास गरेर मात्र बनाउने अवस्थाको सृजना गरिनेछ ।

११.२७ नगरपालिकाको आफ्नै प्रशासकीय भवनको निर्माण गरी सेवा प्रवाह गर्ने ब्यबस्था गरिनेछ ।

१२. सञ्चार तथा सुचना सम्बन्धी नीति

१२.१ मोवाईल टेलिफोन नेटवर्कमा सुधार गर्न टेलिफोन टावर स्थापना तथा सुधारका लागि सेवा प्रदायक संग समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।

१२.२ नगरपालिका क्षेत्रमा एफ एम रेडियो स्थापना गरी संचालनमा ल्याउन पहल गरिनेछ ।

१२.३ नागरिकको सूचना पाउने हकलाई पूर्णरूपमा प्रत्याभुति दिने गरी सूचनाको हकलाई व्यवहारिक रूपमा प्रयोगमा ल्याइनेछ । नागरिकको सूचना माग्ने र सूचना पाउने हकलाई सुरक्षित गर्दै सूचना प्राप्ति गर्ने कार्यमा सहजता ल्याइनेछ ।

१२.४ खोजमुलक र अनुसन्धान मुलक पत्रकारिता प्रबर्द्धन गर्न विभिन्न कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।

१३. वातावरण तथा बिपद व्यवस्थापन

१३.१ नगर क्षेत्र भित्रका प्रमुख बजार केन्द्रमा फोहोरमैलाको कुहिने र नकुहिने आधारमा बर्गिकरण गरि सोही अनुसार व्यवस्थापन गर्ने नीति लिइनेछ ।

१३.२ पलाष्टिक झोला प्रयोगलाई निरुत्साहित गर्दै स्थानीय कच्चा पदार्थको प्रयोग गरि बैकल्पिक झोला प्रयोगलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।

१३.३ नगरका प्रमुख स्थानहरूमा सार्वजनिक सौचालयहरू निर्माण गरिनेछ ।

१३.४ प्रत्येक वडामा कम्तिमा ५० हजार र नगरमा ७० लाखको बिपद व्यवस्थापन कोष निर्माण गरिनेछ ।

१३.५ कर्णाली नदिको कटान नियन्त्रण गर्नका लागि तटबन्धन निर्माण कार्यलाई उच्च प्राथमिकता दिइनेछ ।

१३.६ नगर भित्र खालि रहेका जमिनमा बृक्षारोपण कार्यक्रमलाई अभियानको रूपमा संचालन गरि हरित आठवीस बनाउने नीति लिइनेछ ।

१३.७ जलवायु परिवर्तनका असरलाई न्यूनिकरण गर्न संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र नगरपालिकाको सहकार्यमा जलवायु अनुकूलन कार्ययोजना तयार गरि कार्यन्वयनमा ल्याइनेछ ।

१३.८ पानीका मुहान तथा धाराहरू संरक्षण गरिनेछ ।

१३.९ बैकल्पिक उर्जाको रूपमा सौर्य उर्जा र बायो ग्यास निर्माण गर्ने कार्यलाई प्रावकारी रूपमा कार्यन्वयन गर्न लगानीमा सहूलियत प्रदान गरिनेछ ।

१४. सार्वजनिक सेवा तथा सस्थागत क्षमता

१४.१ कर्मचारीको कार्य सम्पादनलाई बस्तुगत र प्रभावकारी बनाउन सबै कर्मचारीको कार्य विवरण तयार गरी लागु गरिनेछ ।

१४.२ नगपालिका र अन्तर्गतका वडा कार्यालय स्वास्थ्य सस्था र माध्यमिक विद्यालयहरूमा डिजिटल हाजिरी प्रयोगमा ल्याइनेछ ।

१४.३ नगरपालिका र वडा बाट प्रदान गरिने सेवाहरूको सम्बन्धमा सुसुचित गर्न प्रत्येक वडाको पायक पर्ने स्थानमा नागरीक वडा पत्र राखिनेछ । साथै नगरपालिकाबाट प्रदान गरिने सेवाहरूको सम्बन्धमा जानकारी गराउनका लागि बिद्यालयहरूमा जनचेतना कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

१४.४ नगरपालिका र अन्तर्गतका निकायहरू बाट प्रदान गरिने सेवाहरूलाई सूचना प्रविधिमैत्री बनाइनेछ ।

१४.५ अनलाईन घटना दर्ता कार्यको शुरुवात गरिनेछ ।

१४.६ कर्मचारीको मनोबल उच्च बनाइ कार्य सम्पादनमा प्रभावकारीता ल्याउन कर्मचारीलाई प्रोत्साहन गर्ने र नगरमा कार्यरत करार कर्मचारीहरूका लागि कल्याणकारी कोषको व्यवस्था गरिनेछ ।

१४.७ कर्मचारीको क्षमता विकासका लागि आवश्यक तालिम, अध्यायन तथा अवलोकन भ्रमणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

१४.८ जवाफदेहिता र पारदर्शिता कायम गर्न नगरपालिका र अन्तर्गतका निकायहरू बाट प्रावह गरिने सेवा तथा आयोजनाहरूको सार्वजनिक सुनुवाईका कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिदै थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।

१५. साझेदार सस्था सम्बन्धी नीति

१५.१ नगरपालिकाको समग्र विकासका लागि क्रियाशिल साझेदार सस्थाहरूलाई विकास साझेदारको रूपमा लिइनेछ ।

१५.२ साझेदार सस्थाको योजना, बजेट तथा कार्यक्रम निर्माण र कार्यन्वयनमा एकद्वार प्रणाली अपनाइनेछ ।

१५.१३ साझेदार निकायबाट संचालित कार्यक्रमको पारदर्शिता र जवाफदेहिता सुनिश्चित गर्ने नीति लिइनेछ ।

आदरणिय सभाध्यक्ष एवं सभा सदस्य ज्यूहरू

अब म आ व २०७७/७८ का लागि राजस्व तथा व्ययको अनुमान प्रस्तुत गर्दछु ।

उल्लिखित नीति तथा कार्यक्रमहरू प्राथमिकताका आधारमा कार्यन्वयन गर्नका लागि नगरपालिकालाई नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त बजेट तथा नगरको आन्तरिक आय समेतलाई आकलन गरी आ व २०७७/७८का लागि निम्नानुसारको बजेट तर्जुमा गरिएको छ ।

आय तर्फ

आगामी आर्थिक वर्षमा आन्तरीक आय तर्फ रु ८० लाख प्रक्षेपण गरिएको छ । त्यसै गरि संघीय सरकारको वित्तिय समानिकरण अनुदान रु १० करोड २६ लाख , संघीय सरकारको बिशेष अनुदान रु २ करोड १० लाख , संघीय सरकारको राजस्व बाडफाँड मार्फत प्राप्त हुने रकम रु ८ करोड ९२ लाख ४१ हजार ५ सय ९०, संघीय सरकारको सर्शित अनुदान रकम रु २० करोड १ लाख, प्रदेश

सरकारको वित्तिय समानिकरण अनुदान रकम रु १ करोड २ लाख १० हजार, प्रदेश सरकारको राजस्व बाडफाइबाट प्राप्त हुने रकम रु ९ लाख २२ हजार र गत आव को मौज्जात रकम रु ३ करोड २० लाख समेत गरी जम्मा रु ४६ करोड ४० लाख ७३ हजार ५ सय ९० रहेको छ ।

व्यय तर्फ

आय तर्फ प्रक्षेपण गरिएको रकम बमोजिम आगामी आर्थिक वर्षमा चालु तर्फ रु २८ करोड ६० लाख १४ हजार ५ सय ९० र पुजिगत तर्फ रु १७ करोड ८० लाख ५९ हजार विनियोजन गरेको छु ।

आदरणिय सभाध्यक्ष तथा सभा सदस्यज्यूहरु

माथि उल्लिखित पुँजिगत खर्चलाई स्थानीय तहको बजेट तथा योजना तर्जुमा दिग्दर्शन २०७४(परिमार्जित) बमोजिम आर्थिक विकास, सामाजिक विकास, भौतिक पूर्वाधार, वातावरण तथा बिपद ब्यबस्थापन र सुशासन तथा संस्थागत विकासको क्षेत्रमा रकम विनियोजन गरेको छु । बजेट आयव्ययको विस्तृत विवरण अनुसूचीहरुमा समावेश गरेको छु ।

आदरणिय सभाध्यक्ष तथा सभा सदस्यज्यूहरु

प्रस्तुत नीति, कार्यक्रम र बजेट प्रभावकारी कार्यान्वयनबाट "समृद्ध आठवीस सुखि आठवीस बासी" हुने तर्फ हामी उन्मुख हुन्छौं भन्ने विश्वास लिएको छु । बजेट कार्यान्वयनमा नगरकार्यपालिकाको प्रमुखज्यू, सदस्यज्यूहरु, नगरसभाका सम्पूर्ण सदस्यज्यूहरु लगायत सम्बन्धित सरोकारवाला व्यक्ति तथा संस्थाहरुको समेत महत्वपूर्ण भुमिका रहने विश्वास लिएको छु ।

अन्तमा आठवीसको समग्र विकासमा योगदान गर्ने राजनितिक दल, राष्ट्रसेवक कर्मचारी, नीजि सहकारी र समुदायिक क्षेत्र, श्रमिक वर्ग, नागरिक समाज, संचार जगत लगायत सम्पूर्ण दिदिबहिनी दाजुभाई तथा विकास साझेदार सस्थाहरुलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

धन्यवाद !

दीपा बोहरा

उप प्रमुख एवं बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति

संयोजक

आठवीस नगरपालिका दैलेख